

Бига, што Сотировски ги презентира во својата статија, се многу интересни но, сами по себе, недоволни за добивање на јасна претстава за вистинската состојба во администрацијата, управата, стопанството и општествените односи

на жителите од оваа област. Да се надеваме дека Сотировски ќе ни презентира поцелосен увид и заклучоци за овој уште темен период од македонската историја.

Љ. Л.

М. Соколоски, Спахи-тимариоти христијани во Прилепската нахија во средината на XV век, Годишен зборник на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Скопје, кн. 19 (1967), стр. 153-167

За спахи христијани на нашата територија веќе се напишани неколку статии. Кон редовите на оние што се занимаваат со проучувањето на споменатата институција им се придружил и Методија Соколоски. Тој, врз основа на изворниот материјал и постоечката литература, опстојно го прикажал постоењето и развитокот на установата на спахи христијани во Прилепско и во Порече во средината на XV век. Во статијата станува збор за сите спахи од тој крај, но најмногу за христијанските тимариоти, како и за нивниот статус. Од излагањето на авторот можат многу добро да се разберат условите за примањето, за користењето и за губењето на војничкиот имот. Мотивите за одземањето на тимарот биле главно овие: староста, т. е. неспособноста на притежателот на имотот да ја обавува условената воена служба, потоа откажувањето на тимариотот од воената должност во текот на две години и најпосле долгогодишниот стаж на спахијата. Заднава причина на прв поглед збунува, бидејќи во истиот се регистрирани и стари спахи, а и случаи на пренесување имоти на роднини. Од изнесените податоци во статијата се добива и претстава за структурата на тимарот кој бил составен или од едно предимно сиромашно село, или од повеќе меѓусебно оддалечени, во прв ред, мали села или од делови на селски населби. Во еден случај кон тимарот бил прикремен и еден ма-настир. Во тоа време се случувало повеќе лица да притежаваат еден војнички имот, а и да вршат замена на имотите.

Авторот, покрај другото ги прикажал и задолженјата на спахиите како и начинот на исполнувањето на воената обврска. Белешките за градовите Коцалик, Кичево и Прилеп заслужуваат внимание, бидејќи од нив може да се разбере улогата и значењето на спомен-

натите упоришта во склопот на турските воени напори за совладувањето на востанието во Албанија. Големiot број спахи во тоа време во Прилепско и одржувањето на споменатите градови во исправна состојба се должи и на близината на албанското боиште. Борбата што ја водеше албанскиот народ на чело со Скендербег против турската власт, секако се одразила врз држењето на македонското население, па особено и врз дисциплината на спахиите христијани во Западна Македонија. Загинувањето на спахиите христијани, за кое нешто пишува и Методија Соколоски, како и преовладувањето на муслиманските тимариоти во 70-тите години на XV век, треба да се разгледа и во светлината на крајниот исход на воените операции на албанската територија. Тогаш се влошила положбата на населението во Западна Македонија. Според еден запис од 1466 година турскиот султан Мемед II, на враќањето од Албанија, преселил во Цариград мнозина охридски болјари и попови заедно со охридскиот архиепископ Доротеј. Во истата година од Скопје се преселени 15 христијански фамилии во Коњух—Албанија.

Статијата „Спахи-тимариоти христијани во прилепската нахија во средината на XV век“ содржи и повеќе лични имиња и топоними што се од поширок интерес и што можат да послужат и за лингвистички проучувања, како и за делумна реконструкција на селските населби.

Поради ваквата содржина, најновиот прилог на Методија Соколоски има посебна вредност, бидејќи ги збогатува оскудни познавања од историјата на македонскиот народ под турската власт.

T. T.